

College voor Toetsen en Examens

VELDRAADPLEGING CONCEPTSYLLABI BEDRIJFSECONOMIE, ONDERNEMERSCHAP EN FINANCIËLE ZELFREDZAAMHEID

CE 2020 (HAVO) EN 2021 (VWO)
SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN

februari 2016

Inhoud

1	Digitale veldraadpleging	5
1.1	Opzet	5
1.2	Respons	5
1.3	Vragenlijst en samenvatting van de antwoorden	5
1.3.1	Algemeen	5
1.3.2	Havo	6
1.3.3	Vwo	6
1.3.4	Tenslotte	7
2	Samenvatting en conclusies	8

1 Digitale veldraadpleging

1.1 Opzet

In oktober 2014 is het examenprogramma havo/vwo voor het vak bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid (voorheen M&O) gepubliceerd. In de bijbehorende conceptsyllabi, die zijn ontwikkeld door een syllabuscommissie van het College voor Toetsen en Examens (CvTE), is de examenstof voor het Centraal Examen (CE) gespecificeerd. Via deze veldraadpleging hebben docenten kenbaar gemaakt of zij vinden dat de syllabi duidelijk zijn, voldoende informatie bevatten ter voorbereiding op de centrale examens en een adequate uitwerking geven van het CE-deel van het examenprogramma. De veldraadpleging was tussen 10 december 2015 en 10 januari 2016 toegankelijk op de website van het CvTE en is aangekondigd via een mail aan de examensecretarissen, op de website van de VECON (Vereniging van Leraren in de economisch/maatschappelijke vakken) en een door middel van een aankondiging in TEO, het Tijdschrift voor Economisch Onderwijs.

1.2 Respons

In totaal hebben 185 docenten zich aangemeld voor de veldraadpleging, 59 van hen hebben deze helemaal ingevuld. Dat betekent dat 70% van de docenten die zich aanmeldde voor de veldraadpleging, de vragenlijst uiteindelijk niet (65%) of niet volledig (5%) hebben ingevuld.

Alle 59 respondenten zijn docent; 9 van hen combineren hun docentschap met een functie als sectievoorzitter (2x), schoolleider VO (1x), decaan (1x), SLO panellid (1x), vertegenwoordiger van een organisatie (2x), vakdidacticus (1x).

1.3 Vragenlijst en samenvatting van de antwoorden

1.3.1 Algemeen

Opmerking vooraf: waar *hij* staat kan ook *zij* gelezen worden.

Heeft u kennis genomen van de conceptsyllabi bedrijfseconomie havo en vwo?

Van de respondenten (N=59) nam 69.5% beide syllabi door; 22% heeft alleen de syllabus havo doorgenomen en 8.5% alleen de syllabus vwo.

Vindt u de lay-out van de conceptsyllabi overzichtelijk?

Meer dan 90% van de respondenten vindt de lay-out overzichtelijk. Twee respondenten geven aan dat zij graag een samenvatting en een overzicht van de belangrijkste verschillen met het oude programma zouden willen. Een respondent vindt dat de conceptsyllabus vanuit het perspectief van de leerling moet worden samengesteld.

In de syllabi is een schema toegevoegd dat aangeeft op welke manier het nieuwe domein B het kader vormt voor de domeinen C t/m F. Is dit schema duidelijk voor u?

Bijna 90% van de respondenten vindt het schema duidelijk; 10% vindt het onduidelijk. De indeling is volgens hen verwarrend of te abstract.

Bent u van mening dat de nieuwe specificaties van domein B recht doen aan de eindtermen in het examenprogramma?

86% van de respondenten meent dat de specificaties van domein B recht doen aan de eindtermen van het examenprogramma. De overige respondenten stellen vragen bij de wijze waarop domein B is ingevuld: is er een overlap met algemene economie, is er niet teveel stof naar het CE verplaatst en is er voldoende aandacht voor vaardigheden zoals het maken van financieel onderbouwde keuzes?

1.3.2 *Havo*

Wat vindt u van het niveau waarop de verschillende onderwerpen in de syllabus voor de havo aan de orde komen?

Iets meer dan de helft van de respondenten (54.2%) vindt het niveau voor havo precies goed, negen docenten (15.3%) vinden het te moeilijk, twee docenten (3.4%) vinden het te makkelijk en zestien docenten (27.1%) hebben geen mening. In de reacties geven docenten aan dat zij nog niet precies kunnen overzien wat het programma betekent voor leerlingen; een aantal meent dat dit komt doordat de specificaties ruimte laten voor interpretatieverschillen. Vijf docenten zouden graag meer tijd voor het programma willen.

Bevat de conceptsyllabus havo volgens u onduidelijkheden en/of onjuistheden?

Iets meer dan de helft van de respondenten (54.2%) vindt de conceptsyllabus duidelijk; 22% heeft geen mening en bijna 24% ontdekte onduidelijkheden of onjuistheden. Opgemerkt wordt dat veel specificaties specifiek geformuleerd kunnen worden en een docent vindt het SE programma te vol omdat hierin ook CE stof behandeld moet worden. Tenslotte zijn er enkele opmerkingen over onderwerpen of begrippen die gemist worden.

Geeft de conceptsyllabus havo voldoende informatie aan u als docent om uw leerlingen te kunnen voorbereiden op het centraal examen?

61% vindt dat de conceptsyllabus havo voldoende informatie bevat. Bijna 24% vindt dat niet. Voor hen is onduidelijk hoe diep zij op de stof in moeten gaan; zij missen voorbeeldteksten en geven aan behoefte te hebben aan een methode en aan voorbeeldexamens.

1.3.3 *Vwo*

Wat vindt u van het niveau waarop de verschillende onderwerpen in de syllabus voor het vwo aan de orde komen?

52% van de respondenten vindt het niveau voor vwo goed. Een docent noemt het niveau pittig en uitdagend en hoopt i.v.m. de tijd dat het examen binnen de beschrijving blijft. 35% heeft geen mening; opgemerkt wordt dat men vindt dat er nog veel ruimte is voor invulling door methodeschrijvers en in de klas.

Bevat de conceptsyllabus vwo volgens u onduidelijkheden en/of onjuistheden?

52% van de respondenten vindt de conceptsyllabus vwo duidelijk, 25% heeft geen mening en 22% vindt dat de conceptsyllabus onduidelijkheden of onjuistheden bevat.

Er zijn een aantal opmerkingen over begrippen die worden gemist en specificaties die volgens respondenten scherper kunnen.

Geeft de conceptsyllabus vwo voldoende informatie aan u als docent om uw leerlingen te kunnen voorbereiden op het centraal examen?

Van de respondenten vindt 54% dat de conceptsyllabus voldoende informatie bevat. Bijna 24% heeft geen mening en 22% vindt dat de conceptsyllabus niet voldoende informatie bevat. Docenten willen graag voorbeeldopgaven en -examens zien en vinden sommige eindtermen te weinig begrensd.

1.3.4

Tenslotte

Heeft u nog aanvullingen, opmerkingen of tips over de conceptsyllabi die nog niet aan de orde zijn geweest in deze vragenlijst? U kunt ze hieronder kwijt in maximaal 500 woorden. Het CvTE zal uw commentaar doorgeven aan de syllabuscommissie bedrijfseconomie havo/vwo.

De opmerkingen zijn hieronder samengevat en verkort weergegeven:

Inhoudelijke verschuiving

- Accentverschuiving naar 'persoonlijke financiën' zie ik zitten.
- Een actueel algemeen vormend met een duidelijk onderscheid tussen havo en vwo.
- Toch weer een klassieke benadering in termen van weinig tot geen samenhang tussen de domeinen.

Behoefte aan scholing

- Heldere omschrijvingen, nodig is nu goede scholing en een aantal voorbeeldopgaven over nieuwe stof.
- Graag een training o.i.d. waarin de verschillen tussen het huidige en het nieuwe programma worden uitgelegd.

Invulling door scholen

- Het échte behalen van maatschappelijke relevantie is toch ook sterk afhankelijk van de invulling die scholen aan de niet-CE delen zullen geven.
- Een lobby voor meer contacturen M&O op HAVO zou wenselijk zijn.
- In vergelijking met het huidige programma is er wel veel bijgekomen.

Kennis en vaardigheden

- Sommige onderwerpen zijn te abstract en specifiek voor havoleerlingen.
- Ik mis nog steeds een beetje wat bij een echte ondernemer hoort: allerlei onderdelen als: reflecteren, teamwork, leiderschap, onderhandelen, motiveren, etc.
- Ik ben blij met de juridische zaken die erbij komen. Een heldere specificering in de diepgang lijkt me noodzakelijk.
- Bij een aantal onderwerpen wordt gekozen voor een softe uitwerking terwijl het onderwerp zich zo goed leent voor harde uitwerking.
- Typische bedrijfseconomie onderwerpen zijn achterwege gelaten: door steeds meer verklarend/beschrijvend en steeds minder berekeningen dan doen we het vak en de leerling tekort.
- Boekhouden zou verplicht moeten zijn.
- Schrap de mogelijkheid van domein H: keuzeonderwerpen.

2 Samenvatting en conclusies

Een ruime meerderheid van de respondenten is tevreden over de specificaties van het nieuwe domein B. Als het gaat om het niveau en de inhoud van de syllabi, geldt zowel voor havo als voor vwo dat iets meer dan de helft van de respondenten tevreden is, een kwart is ontevreden en een kwart heeft geen mening. Een aantal respondenten is kritisch over het feit dat het vak een meer algemeen vormend karakter krijgt. Dat boekhouden daardoor geen centrale plaats meer inneemt, wordt door sommige docenten betreurd. Ook is er onzekerheid over hoe het nieuwe examen er precies uit gaat zien en vragen docenten zich af of het programma niet overladen zal zijn. De vraag om een scherpere begrenzing van de eindtermen en begrippen, lijkt daaruit voort te komen.

De syllabuscommissie heeft alle opmerkingen verwerkt tijdens een laatste vergadering en deze waar nodig overgenomen. Het is de verwachting van de commissie dat de onzekerheid over hoe het nieuwe examen er precies uit gaat zien, weggenomen zal worden door het publiceren van voorbeeldopgaven en een voorbeeldexamen, trainingen en een artikel in het VECON-blad.

LET OP: voeg alle tekst toe boven deze alinea, hierna komt namelijk een pagina einde voor het achterblad.

Mocht het achterblad perongeluk verwijderd zijn, dan kan het opnieuw worden toegevoegd via Invoegen > Voorblad.

Klik hiervoor met rechts op 'z Achterpagina algemeen' en selecteer 'invoegen aan einde van document'.

Vóór het publiceren kan deze alinea verwijderd worden.

